

การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน
ในโรงเรียนประถมศึกษาวัดโพธิ์ผไท จังหวัดปทุมธานี

นางสาวชาติรี บวรเวสสะ

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาประถมศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2542

ISBN 974-331-400-8

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**A DEVELOPMENT OF A SELF-DEVELOPMENT PROGRAM THROUGH
COLLEAGUES COOPERATION IN WAT PROYFHON ELEMENTARY SCHOOL,
CHANGWAT PATHUM THANI**

Miss Chatree Bowornwetsa

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education**

Department of Elementary Education

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 1999

ISBN 974-331-400-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่าง
เพื่อร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไผ่ฝ่น จังหวัดปทุมธานี

โดย

นางสาวชาติรี บวรเวสละ

ภาควิชา

ประถมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ปานตา ไข่มณีวงศ์

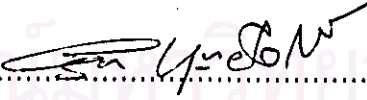
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยรับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

.... คณบดีคณะครุศาสตร์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พทุทธ์ ศิริบรรณพิทักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จума สุคนธมาน)

.... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ปานตา ไข่มณีวงศ์)

....
(รองศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวโรจน์) กรรมการ

ชาติรี บรรณวิไล : การพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียน
ประถมศึกษาวัดไผ่ล้อม จังหวัดปทุมธานี (A DEVELOPMENT OF A SELF-DEVELOPMENT
PROGRAM THROUGH COLLEAGUES COOPERATION IN WAT PROYFHON ELEMENTARY
SCHOOL, CHANGWAT PATHUM THANI) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ปานตา ใช้เทียมวงศ์, 237 หน้า.
ISBN 974-331-400-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานของครู
ประชากร คือ ครู (ชั้นอนุบาล 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) โรงเรียนวัดไผ่ล้อม ดังกัศลสำนักงานการศึกษา
จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2541 จำนวน 8 คน

ผลการวิจัย มีดังนี้

1. โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาตนเองระหว่างเพื่อนร่วมงานของครูประถมศึกษา
ศึกษาโดยผ่านกิจกรรมที่จัดขึ้น 8 ชั้น คือ 1) การสร้างความตระหนักในความสำคัญของการร่วมมือ 2) การช่วยกันเลือกปัญหาที่
จะแก้ไขในการเรียนการสอน 3) จับคู่ปรึกษาหารือร่วมกันในการแก้ปัญหา 4) มัดกันสังเกตการแก้ปัญหาในห้องเรียน และได้ข้อ
มูลย้อนกลับครั้งที่ 1 5) รายงานผลการปฏิบัติการแก้ปัญหาต่อกลุ่มย่อย รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ 6) จับคู่ช่วยกัน
วางแผนแก้ไขปรับปรุงการแก้ปัญหาตามข้อเสนอแนะ 7) มัดกันสังเกตการลงและให้ข้อเสนอแนะครั้งที่ 2 8) สรุปรายงานผล
การปฏิบัติการแก้ปัญหาต่อกลุ่มใหญ่ เก็บเป็นข้อมูลไว้ใช้ต่อไป

ข้อมูลผลการวิจัยได้มาจากแบบสอบถาม แบบสังเกต และจากการที่ผู้วิจัยเข้าร่วมประชุมและสังเกต
อย่างมีส่วนร่วม

2. เมื่อสิ้นสุดการใช้โปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษา
วัดไผ่ล้อม จังหวัดปทุมธานี ครูที่เข้าร่วมโปรแกรมมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการทำงานร่วมกันดังนี้ 1) กล้าพูดเกี่ยวกับ
ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของตนให้เพื่อนในกลุ่มฟัง 2) รับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานให้เข้าใจก่อนจะแตกเปลี่ยน
ความคิดเห็นและประตบการณ์ 3) ร่วมแสวงหาความรู้กับเพื่อนร่วมงานในการแก้ปัญหา 4) ร่วมมือกับเพื่อนร่วมงานในการเลือก
วิธีการแก้ปัญหา การทดลองแก้ปัญหา และการปรับวิธีให้เหมาะสมเพื่อนำไปใช้ 5) รายงานผลการแก้ปัญหาตรงตามสภาพ
ความเป็นจริงให้เพื่อนร่วมงานทราบ

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

3970434927 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEY WORD : SELF - DEVELOPMENT PROGRAM / COLLEAGUES COOPERATION / ELEMENTARY SCHOOL TEACHER .

CHATREE BOWORNWETSA : A DEVELOPMENT OF A SELF - DEVELOPMENT PROGRAM THROUGH COLLEAGUES COOPERATION IN WAT PROYFHON ELEMENTARY SCHOOL, CHANGWAT PATHUM THANI. THESIS ADVISOR : ASSOC. PROF. PANTA CHAITIAMWONG. 237 pp. ISBN 974-331-400-8.

The purpose of the research was to develop a self - development program for 8 elementary school teachers through colleagues cooperation in Wat Proyfhon Elementary School under the jurisdiction of the Office of the Provincial Primary Education, Changwat Pathum Thani, academic year 1998.

The research findings were as follows:

1. The developed program was to encourage a self - development of elementary teachers through colleagues cooperation. The program consisted of 8 stages : 1) enhancing teacher's awareness of colleagues cooperation's significance 2) teachers chose common problems in their classes to use in the program 3) teachers matched by pair to solve the chosen problems to be applied in the classroom 4) the paired teachers taking turn to supervise the other in action (first round). 5) teacher reports their performance and get feedback from the group 6) the paired teachers revised the problem solving techniques from the group feedback 7) the paired teachers utilized the revised techniques in the class under each other supervision (second round) 8) teachers reported their problem solving techniques to the group to store for further utilization.

The result information were collected by using questionnaire observation forms and the researcher's observation and participation through the program.

2. By the end of the program, the teachers had changed their habit behaviors toward their colleagues as follows : 1) teachers developed assertive behavior toward their colleagues concerning their teaching problems in class 2) teachers accepted and exchanged idea and experiences with their colleagues. 3) teacher studied together to find suitable techniques to solve their problems 4) teachers chose together the problem solving techniques, experiment and adjust the techniques to be suitable for further utilization 5) teachers reported the factual result to the group.

ภาควิชา ประถมศึกษา
สาขาวิชา ประถมศึกษา
ปีการศึกษา 2542

ลายมือชื่อผู้จัดทำ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถเป็นอย่างสูงของรองศาสตราจารย์ ปานตา คุ้มเทียมวงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ ในการวิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่งมาตลอด จึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. อูมา สุคนธมาน ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ วรสุดา บุญยไวโรจน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาตรวจ สอบและให้คำแนะนำในการแก้ไขและปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. ศรีนธร วิริยะสิรินันท์ ที่กรุณาแนะนำแนวทางการทำวิจัย กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัย

ขอขอบพระคุณท่านผู้บริหารโรงเรียน คณะครู อาจารย์ และนักเรียน โรงเรียนวัดไปรษณีย์ ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัย

ขอขอบคุณ ครูพัชรี องค์ไพฑูริย์ คุณสมควร คุณณัฐยา กำแพงทอง ที่คอยเป็นกำลังใจ และคอยช่วยเหลือผู้วิจัยในการทำวิทยานิพนธ์เป็นอย่างดีตลอดมา รวมทั้งขอบคุณเพื่อนร่วมชั้น เรียนทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจให้เสมอมา

เนื่องจากทุนในการวิจัยส่วนหนึ่ง ได้รับจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัยไว้ ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา พี่ชาย พี่สะใภ้ ผู้สนับสนุนและส่งเสริมในการศึกษาเล่าเรียนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ชาติรี บวรเวสละ

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
	บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
	กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
	สารบัญ.....	ช
	สารบัญตาราง.....	ฅ
	สารบัญแผนที่.....	ฉ
	สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่		
1	บทนำ.....	1
	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	คำถามของการวิจัย.....	6
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
	ขอบเขตของการวิจัย.....	6
	ข้อตกลงเบื้องต้น.....	7
	คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	7
	วิธีดำเนินการวิจัย.....	9
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	11
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
	ตอนที่ 1 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญ	
	กระบวนการพัฒนาครูและปัญหาการพัฒนาครูประจำการ	13
	ความหมายของการพัฒนาบุคลากร.....	13
	ความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาบุคลากร....	15
	กระบวนการพัฒนาบุคลากร.....	18
	หลักการและกระบวนการพัฒนาครู.....	22
	ปัญหาและความต้องการการพัฒนาของครูประจำการ...	31

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

	ตอนที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการร่วมมือ.....	33
	ความหมายของการร่วมมือ.....	33
	ปัญหาการร่วมมือของครู.....	34
	วิธีการเรียนรู้การทำงานร่วมกับเพื่อน.....	35
	ขั้นตอนการร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน.....	39
	ทฤษฎีพื้นฐานของการร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน.....	45
	กระบวนการของการให้การปรึกษาแบบกลุ่ม.....	51
	ประโยชน์ของการร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน.....	58
	ตอนที่ 3 การร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน.....	60
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	62
	การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน.....	62
	การสร้างโปรแกรมการพัฒนาคณะของแบบร่วมมือระหว่างเพื่อน ร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไผ่ฝ่น จังหวัดปทุมธานี....	63
	การทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาคณะของแบบร่วมมือระหว่าง เพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไผ่ฝ่น จังหวัดปทุมธานี..	77
	การปรับปรุงโปรแกรมการพัฒนาคณะของแบบร่วมมือระหว่างเพื่อน ร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไผ่ฝ่น จังหวัดปทุมธานี.....	95
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
	ตอนที่ 1 ผลการทดลองใช้โปรแกรมการพัฒนาคณะของแบบร่วมมือ ระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไผ่ฝ่น จังหวัดปทุมธานี.....	98

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 2 ข้อค้นพบที่ได้จากการทดลองและการปรับปรุงแก้ไข โปรแกรมการศึกษาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อน ร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไทรย่น จังหวัดปทุมธานีฉบับสมบูรณ์.....	122
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	133
สรุปผลการวิจัย.....	136
อภิปรายผล.....	136
ข้อเสนอแนะ.....	144
รายการอ้างอิง.....	145
ภาคผนวก.....	155
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ.....	156
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	158
ภาคผนวก ค คู่มือการใช้โปรแกรมฯ.....	181
ภาคผนวก ง ตารางโปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือใน โรงเรียนประถมศึกษาวัดไทรย่น จังหวัดปทุมธานี....	205
ภาคผนวก จ วิธีการแก้ปัญหาที่ครูใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหา พฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนวัดไทรย่น จังหวัด ปทุมธานี.....	221
ประวัติผู้เขียน.....	225

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการใช้โปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงาน.....	79
2	ตัวอย่างการตรวจสอบความสอดคล้องของข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูประถมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการเรียนการสอน.....	88
3	การจัดกลุ่มข้อมูล และการสร้างข้อสรุปรวม.....	90
4	แบบแผนพฤติกรรมของครูในการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่ครูแต่ละคนเลือกเพื่อพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนการสอน.....	92
5	จำนวนครูและข้อมูลทั่วไปของครูโรงเรียนวัดโปรยฝน จังหวัดปทุมธานี	102
6	แบบสรุปข้อมูลจากแบบสำรวจตนเองของครูในการดำเนินกิจกรรมขั้นที่ 1.....	104
7	จำนวนนักเรียนของโรงเรียนวัดโปรยฝน ปีการศึกษา 2541.....	105
8	เปรียบเทียบแบบแผนพฤติกรรมความร่วมมือของครูก่อนและหลังการใช้โปรแกรมฯ.....	113
9	รายละเอียดข้อค้นพบและผลการปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดโปรยฝน จังหวัดปทุมธานี.....	123
10	ตารางผู้บริหารโรงเรียนวัดโปรยฝนพบนักเรียน.....	142
11	การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินการใช้โปรแกรมการพัฒนาตนเองแบบร่วมมือระหว่างเพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดโปรยฝน จังหวัดปทุมธานี.....	206
12	ข้อมูลสรุปแนวทางที่ครูใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของโรงเรียนวัดโปรยฝน จังหวัดปทุมธานี.....	222

สารบัญแนบที่

ญ

แนบที่

หน้า

- 1 โรงเรียนวัดโปรยฝน หมู่ที่ 11 ตำบลหนองสามวัง อำเภอหนองเสือ
จังหวัดปทุมธานี.....

99

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการพัฒนาโปรแกรมการพัฒนาคณะแบบร่วมมือระหว่าง เพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไพรยฝน จังหวัดปทุมธานี.....	64
2	ขั้นตอนการดำเนินการใช้โปรแกรมการพัฒนาคณะแบบร่วมมือระหว่าง เพื่อนร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไพรยฝน จังหวัดปทุมธานี.....	72
3	ขั้นตอนการใช้โปรแกรมการพัฒนาคณะแบบร่วมมือระหว่างเพื่อน ร่วมงานในโรงเรียนประถมศึกษาวัดไพรยฝน จังหวัดปทุมธานี.....	130

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย